

Torinodeklarasjonen om bevaring av art nouveau-/jugendstilarkitektur

Det syvende plenarmøte i UNESCO's International Joint Cultural Study and Action Prosjekt to Preserve and Restore World Art Nouveau/Jugendstil Architectural Heritage samlet i Torino 4. – 9. oktober 1994 erklærer:

Art nouveau arkitektur og design er resultat av en stilbevegelse som hadde og har et verdensomspennende nedslagsfelt og som kombinerer nasjonale og regionale særtrekk med fellestrekk som skapte kulturelle band mellom ulike kontinenter og land rundt siste århundreskifte.

Denne stilen har mange forskjellige betegnelser i ulike land, men vil i denne sammenheng bli kalt art nouveau-arkitektur – til ære for stilens opprinnelsessted – Brussel.

Art nouveau-arkitektur omfatter alt fra de rikeste eksemplarer der ikke bare bygningen selv man alle dens interiører, møbler og utstyr og umiddelbare omgivelser er tegnet for å utgjøre et kunstnerisk hele (Gesamtkunstwerk) – til de mer beskjedne objekter hvor bare dekorative elementer forsterker fasadens visuelle kvaliteter.

Art nouveau-arkitektur kommer til uttrykk gjennom forskjellige former i ulike land, men kan, til tross for sin variasjon, lett gjenkjennes ved sine større eller mindre antall av følgende trekk:

1. Bruk av både tradisjonelle og nye materialer ofte kombinert på en eksperimentell måte og benyttet gjennom nye byggeteknikker.
2. En helhetlig holdning i tilnærmingen til struktur, romdannelse og funksjon.
3. En kombinasjon av virkemidler med en fjernvirkning der volum, tak og fasader er integrert i en helhet hvor man på nært hold legger vekt på overflatebehandling, farger og linjeføring som til sammen utgjør bygningens totaluttrykk
4. Bruk av lys og gjennomskinnelighet basert på mulighetene i nye materialer og ny teknologi.
5. Ofte en tendens til asymmetri.
6. En plastisk behandling av enkeltelementene i komposisjonen – både i eksteriør og interiør – hvor linjen flyter på en måte som kan kalles den klassiske art nouveau-linjeføringen.
7. Dekorativ ornamentikk som:
 - a. Bruker naturformer – hovedsakelig dyr og planter – som inspirasjon. Ofte blir de forandret til halvabstrakte avbildinger.
 - b. Baserer på klassiske eller middelalderske mønstre og motiver, folkekunst og lokal byggeskikk.
 - c. Inspireres av legender og myter
 - d. Bruker inspirasjoner, masker og andre symboler.
8. Utradisjonelle vindusformer, ofte med småruter i øvre del og utstrakt bruk av glassmaleri, både med ornamentale og figurative motiver.

9. Klassisistiske elementer som arkitekten fortolker og gjør til noe annet enn det de tradisjonelt er.

Det er også karakteristisk for enkelte art nouveau-arkitekturobjekter at de inneholder elementer som er umulig å framstille i tegning, og som derfor forutsetter en tredimensjonal modellering, gjerne utført på byggeplassen.

Arkitektens originale tegninger skal også betraktes som kulturminner på linje med art nouveau-bygningene selv.

Bevaring av art nouveau-arkitektur krever:

- En grunnleggende forståelse for bygningen i dens forhold til den kulturgeografiske sammenheng den befinner seg i, det vil si til land, region, by eller landskap der den er plassert
- En grunnleggende forståelse for arkitektens kunstneriske ambisjoner og ytelser
- En grunnleggende forståelse for bygningens tekniske og konstruktive egenart.
- En grunnleggende analyse av det angjeldende objekt, fortrinnsvis basert på en rom for rom-organisering. Analysen må inneholde alle elementer som skaper den kunstneriske helheten i bygningen, og fortolkningen må baseres på en tilstrekkelig kunnskap om forholdene den ble bygget under.
- Bruk av kvalifiserte håndverkere som er i stand til å anvende de originale teknikkene. Bare når den originale teknikk vil sette bygningen i fare, kan nyere forbedrede teknikker brukes.
- En forståelse for den spesielle sårbarhet de fleste art nouveau-bygg har på grunn av sin spesielle, ornamentale overflatebehandling.
- En forståelse for de romkvaliteter som utgjør en del av den kunstneriske helhet.
- På samme måte som de fleste andre kulturminner inneholder art nouveau-arkitektur ulike typer verdier, som møter forskjellige menneskelige behov. Disse er blant annet aldersverdi, kunstnerisk verdi og symbolverdi.
- Når det er konflikt mellom å bevare aldersverdien og den kunstneriske verdi i art nouveau-byggverk bør det gis prioritet til den kunstneriske verdi, men med så stor respekt for aldersverdien som mulig.
- Når man restaurerer art nouveau-arkitektur bør man være mer åpen for å fjerne nyere tilbygg og å rekonstruere det opprinnelige utseende enn for andre kulturminner, for dermed å kunne sikre den originale kunstneriske verdi.

Ved avslutningen av UNESCOs International Joint Cultural Study and Action Prosjekt to Preserve and Restore World Art Nouveau/Jugendstil Architectural Heritage, ønsker deltakerne i det syvende plenarmøtet å uttrykke:

Behovet for en generell forståelse for verdien av art nouveau-arkitektur som et symbol for mellomnasjonal og mellomkontinental kontakt, som burde finne sitt konkrete uttrykk i et eller flere av disse monumentene ble innskrevet på UNESCOs World Heritage List.

Sin bekymring for det faktum at en rekke av de foreslåtte pilotprosjekter innenfor hovedprosjektets ramme er blitt umuliggjort på grunn av pågående politiske konflikter.

Behovet for at de som har ansvar for å forme våre visuelle omgivelser tar lærdom av de demokratiske kvaliteter som art nouveau- arkitekturen ga ved at det å skape skjønnhet som kunne nytes av den store offentlighet, var et hovedmål for arkitektene.

Manfred Speidel, Germany
Gianni Pirrone, Italy
Antony Navarro Cossio, Spain
Andrzej K. Olszewski, Poland
Afife Batur, Turkey
Blanche Weicherding, Luxembourg
Cécile Dulière, Belgium
Enrique Capablanca, Cuba
Dag Myklebust, Norway
Ezio Godoly, Italy
Francoise Hamon, France
Janos Gerle, Hungary
Jorge O. Gazaneo, Argentina
Maria Nashchokina, Russia
Riwa Ware, Finland
Petr Wittlich, Czech Republic
Sonja Ana Hoyer, Slovenia
Hans Dieter Dyroff, Germany